

MATURITNÍ OTÁZKY ze základů společenských věd - PSYCHOLOGIE

Školní rok 2025/2026

1. Psychické procesy a stavy

- vnímání, představy
- myšlení, řeč
- chování a prožívání

2. Emoce a emoční prožívání

- základní emoce
- emoční stavy
- prožívání a jeho výkony

3. Vůle a motivace

- volní a motivační procesy
- teorie potřeb
- deprivace

4. Učení

- typy učení, zákonitosti učení
- průběh učení
- pozornost

5. Paměť

- paměť definice
- paměťové procesy
- fáze paměti

6. Složky osobnosti

- temperament
- dovednosti a schopnosti
- inteligence

7. Teorie osobnosti

- Sigmund Freud
- G. K. Jung
- sebepojetí

8. Vývojová psychologie

- charakteristika vývojových období, různá pojetí vývoje člověka
- teorie např. Piaget, Erikson, Bowlby

9. Psychologické směry I.

- strukturalismus
- funkcionalismus
- behaviorismus

10. Psychologické směry II.

- hlubinná psychologie – psychoanalýza, analytická psychologie)
- kognitivní psychologie

11. Komunikace jedince

- sociální interakce
- verbální a neverbální komunikace
- teorie E.Goffmana

12. Jedinec ve společnosti

- socializace
- konformita
- sociální skupiny a jejich vliv

13. Náročné životní situace

- copingové strategie
- konflikty a jejich řešení
- trauma

14. Stres a práce s ním

- stres a jeho vliv (eustres, distres)
- stresor
- možné strategie zvládání stresu

15. Psychohygiena

- prevence v duševním zdraví
- resilience jedince

16. Terapie a její role v životě jedince

- definice psychoterapie
- podstata terapie
- různé terapeutické směry

17. Psychopatologie

- duševní zdraví a nemoc
- neurotické poruchy
- psychotické poruchy
- poruchy osobnosti a chování

18. Psychologie jako věda

- předmět zkoumání
- hlavní směry
- psychologické disciplíny

19. Výzkum v psychologii

- výzkumné metody a jejich klady a zápory
- kvalitativní a kvantitativní výzkum

20. Dějiny psychologie

- zrod psychologie
- základní vývojové tendence
- milníky

MATURITNÍ OTÁZKY ze základů společenských věd - SOCIOLOGIE

Školní rok 2025/2026

1. Socializace

- primární a sekundární, sociální učení
- socializační faktory
- resocializace

2. Sociální skupiny a rodina

- sociální agregát a kategorie
- rodina, krize rodiny
- formy rodinného soužití

3. Jedinec v sociální struktuře

- askriptivní a deskriptivní sociální status
- sociální role
- kulturní a sociální kapitál
- identita

4. Sociální stratifikace

- typy systémů – otrokářský, kastovní, stavovský, třídní
- ekonomická nerovnost
- sociální mobilita

5. Základní sociologická paradigmatata

- strukturální funkcionalismus (teorie konsensu)
- kritická sociologie (teorie konfliktu)
- interpretativní sociologie (symbolický interakcionalismus)

6. Sociálně psychologické experimenty

- experiment v sociologii
- etické problémy
- Milgramův experiment, Aschův experiment, standfordský experiment, Hawthornský efekt

7. Sociologické výzkumy

- kvalitativní a kvantitativní výzkum
- techniky sběru dat
- kauzalita a korelace
- Hawthornský efekt

8. Typy společnosti

- archaická společnost
- tradiční společnost
- moderní společnost
- postmoderní společnost

9. Vybrané kapitoly z dějin sociologie I.

- kontext vzniku sociologie
- Auguste Comte, Harriet Martineau
- Tomáš Garrigue Masaryk

10. Vybrané kapitoly z dějin sociologie II.

- Émile Durkheim
- Karl Marx
- Max Weber

11. Genderová problematika

- gender a pohlaví
- genderová nerovnost, genderové předsudky a stereotypy
- genderová socializace

12. Kultura

- hmotná a nehmotná kultura
- masová kultura
- subkultura
- kontrakultura
- kulturní apropriace
- etnocentrismus x multikulturalismus

13. Práce

- dělba práce
- fordismus, postfordismus
- prekarizace práce
- stávky a odbory (Ann Oakley)

14. Náboženství

- sociologické vymezení náboženství
- světová náboženství
- sekty
- náboženská hnutí

15. Sociální deviace a patologie

- vybrané příklady – např. Závislosti, kriminalita
- teorie etiketizace, kulturního přenosu a sociální kontroly
- pojem anomie

16. Menšiny

- etnikum, náboženství
- menšiny v ČR
- integrace, asimilace, segregace

17. Rasismus a xenofobie

- předsudky a diskriminace
- teorie obětního beránka
- autoritářské osobnosti
- teorie konfliktu (W.E.B. Du Bois – dvojí vědomí)

18. Město a urbanizace

- urbanizace, suburbanizace, deurbanizace, reurbanizace
- gentrifikace
- město a venkov, Praha
- Chicagská škola

19. Masová média

- stará a nová média
- digitální revoluce
- pozitivní a negativní dopady
- mediální generace

20. Enviromentalismus

- krize životního prostředí- příklady řešení
- enviromentální hnutí
- mezinárodní spolupráce
- klimatická spravedlnost

MATURITNÍ OTÁZKY ze základů společenských věd - EKONOMIE

Školní rok 2025/2026

1. Člověk v tržním systému

- racionální jednání a užitek
- statky a ekonomický koloběh

2. Vývoj ekonomie

- klasická ekonomie (Adam Smith, Alfred Marshall)
- marxismus
- M. Keynes, F. A. Hayek, M. Friedman

3. Keynesiánství a monetarismus

- M. Friedman, J. M. Keynes
- zásahy státu do ekonomiky
- inflace a nezaměstnanost
- monetární a fiskální politika

4. Vznik a vývoj peněz

- barter a plnohodnotné peníze
- zlatý standard, fiat měna, kryptoměny
- bezhotovostní platby a funkce peněz

5. Chování výrobce na trhu

- náklady (utopené, příležitosti, mezní)
- optimální objem produkce
- ekonomický zisk, zákon rostoucí nabídky

6. Chování spotřebitele na trhu

- racionální chování a homo oeconomicus
- celkový a mezní užitek, obětovaná příležitost
- zákon klesající poptávky

7. Funkce ceny v tržním systému

- funkce cen
- poptávka a nabídka
- cenová elasticita a tržní rovnováha

8. Cenné papíry

- druhy, burzy a obchodování
- burzy v ČR

9. Bankovní soustava

- komerční banky a jejich produkty
- centrální banka

10. Národní hospodářství

- inflace a nezaměstnanost
- HDP
- saldo obchodní bilance
- ekonomické sektory

11. Státní rozpočet

- příjmy a výdaje státu
- státní dluh a daňová soustava
- systém pojištění

12. Ekonomický růst a krize

- hospodářský cyklus
- příčiny a důsledky růstu a krizí
- spekulativní bubliny
- tzv. velká hospodářská krize a tzv. velká recese

13. Tržní a centrálně plánovaná ekonomika

- rozdíly obou systémů
- transformace ČS po 1989
- kuponová privatizace

14. Globální trh

- směna a specializace, absolutní a komparativní výhoda
- mezinárodní organizace a korporace
- import, export ČR, outsourcing a offshoring

15. Environmentální ekonomie

- selhání trhu a externality
- tragédie obcí
- možná řešení

16. Mezinárodní měnový systém

- měnové kurzy
- Evropská měnová unie (výhody a nevýhody eura)
- MMF a Světová banka

17. Osobní a rodinný rozpočet

- příjmy a výdaje
- přebytek a deficit
- nakládání s přebytkem a deficitem, zadlužení

18. OSVČ a zaměstnanci

- založení živnosti
- rozdíly mezi OSVČ a zaměstnancem
- výhody a nevýhody

19. Investiční rozhodování

- aktiva, riziko, výnos a likvidita
- finanční produkty
- morální hazard

20. Podnikání a marketing

- založení firmy a podnikatelský záměr
- segmentace trhu, SWOT analýza
- marketingový mix

MATURITNÍ OTÁZKY ze základů společenských věd - POLITOLOGIE

Školní rok 2025/2026

1. Politika

- pojem politiky
- projevy politiky v každodenním životě, kariéra v politice, občanská angažovanost
- politika a totalitní společnost, politika a demokracie, nepolitická politika

2. Státověda

- stát a jeho znaky
- funkce státu, teorie vzniku státu
- státní občanství a národnost,
- typy států a formy vlády

3. Právní základ státu

- ústava, právní stát
- státní moc a její dělení

4. Politické systémy

- principy parlamentního systému, principy (polo)prezidentského systému, principy diktatury, švýcarský systém řízení státu, oligarchie

5. Demokracie a volby

- pojem demokracie, principy demokracie
- role ústavy, volby a volební systémy

6. Nedemokratické režimy a lidská práva

- příklady porušování základních lidských práv a svobod v nedemokratických režimech,
- zákonné bezpráví a nadzákonné právo, příklady z dějin (helsinské dohody a Charta 77 aj.) i současnosti (Čína, Rusko, Bělorusko aj.)

7. (Ne)obranyschopná demokracie

- pojem obranyschopné demokracie
- ústavní klauzule věčnosti, příklady z dějin (výmarská republika, tzv. třetí československá republika, opoziční smlouva v ČR) i současnosti

8. Vybrané politické ideologie a jejich odraz v politických stranách

- liberalismus, socialismus, konzervatismus, feminismus, environmentalismus, anarchismus

9. Politické strany

- tradiční politologické dělení, koncepty politických stran
- vznik, zánik a zrušení politické strany v ČR, členství v politické straně
- právní úprava politických stran

10. Příčiny a projevy extrémismu a terorismu

- vymezení extrémismu a terorismu, příklady z dějin
- politické příčiny teroristických činů

11. Příčiny, projevy a důsledky komunistické ideologie

- kontext vzniku komunismu v 19. století, snaha o aplikaci komunistické ideologie v praxi (bolševické Rusko/SSSR, ČSR/ČSSR, Kuba)
- důsledky komunismu ve střední Evropě

12. Národ a nacionalismus

- definice pojmů,
- rozdíl mezi nacionalismem a vlastenectvím
- okolnosti formování pojetí národa a nacionalismu v 19. století, okolnosti vzniku rasistických teorií v 19. století

13. Vybrané kapitoly z dějin politologie

- Vybrané kapitoly z dějin politologie – Thomas Hobbes, John Locke, Charles Louis Montesquieu, Niccolò Machiavelli a jejich myšlenky

14. Čeští představitelé politického myšlení

- Jiří z Poděbrad, František Palacký, Tomáš G. Masaryk, Václav Havel, Petr Pithart

15. Historie české státnosti od r. 1918

- střídání demokracie a totality, teorie čechoslovakismu,
- politický systém tzv. první republiky, demokracie a tzv. třetí republika,
- Národní fronta, československá federace, vznik a další vývoj samostatného státu

16. Vysídlení/odsun/vyhnání Němců z Československa pohledem mezinárodní i vnitrostátní politiky

- vysvětlení nejednoty pojmů, historický kontext, příčiny a důsledky, zájmy aktérů, odraz v kultuře

17. Funkce a příklady působení samosprávy

- územní samospráva (zastupitelstvo městské části/obce/kraje – volby, složení, principy fungování; rada městské části/obce/kraje, komise rady městské části/obce/kraje, působnost samosprávných orgánů), zájmová a profesní samospráva

18. Masová média a politická komunikace

- Masová média a politická komunikace
- média jako strážci demokracie, masová média a správa věcí veřejných, globalizace médií

- oligarchizace médií, propaganda

19. Evropská unie

- Evropská unie, kořeny evropské integrace
- institucionální uspořádání EU, Česká republika a EU, principy evropského práva

20. Mezinárodní organizace

- Mezinárodní organizace, politická, vojenská a ekonomická integrace Evropy a světa
- pojem suverenity, vznik, význam, základní struktura a funkce nejvýznamnějších mezinárodních organizací (NATO, OSN)
- členství České republiky v mezinárodních organizacích, funkce dalších významných mezinárodních organizací (např. G7, OPEC, MMF, WHO, UNESCO, UNICEF)

MATURITNÍ OTÁZKY ZE ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD - PRÁVO

Školní rok 2025/2026

1. Pojem práva

- dělení práva, pojem normy a její druhy
- právní řád a jeho uspořádání, platnost, účinnost a působnost právních norem
- publikace právních předpisů.

2. Ústava ČR

- historie, obsah, vývoj, význam

3. Právnícké profese a jejich činnost

- advokát, notář, soudce, státní zástupce, exekutor a jejich činnost.

4. Moc zákonodárná

- moc zákonodárná v rámci dělby moci, legislativní proces, orgány moci zákonodárné a jejich činnost, volební systémy.

5. Moc výkonná

- moc výkonná v rámci dělby moci, vláda (členové, jmenování vlády, důvěra a nedůvěra vládě)
- prezident (postavení, pravomoci, vznik a zánik funkce), státní zastupitelství.

6. Moc soudní

- moc soudní v rámci dělby moci, postavení soudce
- druhy soudnictví
- další mezinárodní možnosti soudní ochrany
- návrhy na zahájení řízení, řádné a mimořádné opravné prostředky.

7. Soustavy soudů ČR

- Soustavy soudů ČR, obecná soustava soudů
- zvláštní soustavy soudů
- vzájemné vztahy, opravné prostředky.

8. Právo osob

- fyzické osoby, právnické osoby
- právní osobnost, svéprávnost
- ochrana osobnosti.

9. Věcná práva

- vlastnické právo a vybrané způsoby jeho nabytí
- spoluvlastnické právo a sousedská práva
- služebnosti a reálná břemena

10. Rodinné právo

- prameny, vznik, obsah a zánik manželství
- společné jmění manželů
- rodičovská odpovědnost, náhradní rodinná péče
- registrované partnerství

11. Závazkové právo smluvní a spotřebitelská práva

- vybrané smluvní typy (např. kupní smlouva, nájemní smlouva, příkazní smlouva, smlouva o úschově, smlouva o zápůjčce, smlouva o výpůjčce)
- ochrana spotřebitele (např. práva spotřebitele, zvláštní ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných distančním způsobem, reklamace / záruka za jakost)

12. Dědické právo

- principy, dědictví a pozůstalost
- závěť, zákonná dědická posloupnost, dědická smlouva, odúmrť, povinný díl, nepominutelný dědic
- vydědění

13. Právo Evropské unie

- orgány, principy fungování práva EU, prameny práva EU

14. Lidská práva v Listině základních práv a svobod a jejich ochrana

- generace lidských práv
- Ústavní soud ČR, Evropský soud pro lidská práva
- ombudsman

15. Trestní právo hmotné – obecná část

- prameny, zásady, účel a funkce
- trestný čin, trestní odpovědnost
- okolnosti vylučující protiprávnost
- tresty a ochranná opatření.

16. Trestní právo hmotné I.

- trestné činy proti životu a zdraví (vražda, zabití, vražda novorozence dítěte matkou, usmrcení z nedbalosti, ublížení na zdraví aj.)
- trestné činy ohrožující život nebo zdraví (neposkytnutí pomoci, rvačka aj.)

17. Trestní právo hmotné II.

- trestné činy proti svobodě (omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, loupež aj.), trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

18. Trestní právo procesní

- prameny, zásady, orgány činné v trestním řízení
- trestní řízení a jeho stadia

19. Pracovní právo

- prameny, pracovní smlouva
- práva a povinnosti účastníků pracovního poměru
- skončení pracovního poměru, náhrada mzdy, překážky v práci
- dohody konané mimo pracovní poměr

20. Právo sociálního zabezpečení

- sociální situace a jejich řešení v systému sociálního zabezpečení v ČR (těhotenství, rodičovství, stáří, nemoc).

- **MATURITNÍ OTÁZKY ZE ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD -FILOZOFIE**
- Školní rok 2025/2026

- **1. Filosofie a náboženství**
 - kontext vzniku filosofie
 - náboženství a mýty starověkého Řecka
 - přístupy k posmrtnému životu
 - vztah filosofie a křesťanství ve středověku
 - kritika náboženství (Nietzsche, Marx, Sartre, Russell)
- **2. Platón a Aristoteles**
 - Platónovo podobenství o jeskyni
 - teorie idejí
 - látka a forma
 - substance a akcident
- **3. Stoikové a Epikurejci**
 - stoická etika
 - apatheia
 - epikurejská etika – hédonismus (etika ctností, utilitarismus)
- **4. Středověká filosofie**
 - patristika a scholastika
 - spor o univerzálie
 - Tomáš Akvinský
 - důkazy boží existence
- **5. René Descartes, racionalismus a empirismus**
 - metoda pochybování („myslím, tedy jsem“)
 - dualismus
 - vrozené ideje
 - novověký racionalismus,
 - kritika Descarta, pojem zkušenosti, John Locke, David Hume
- **6. Immanuel Kant**
 - transcendentální filosofie
 - rozlišení jevu a věci o sobě
 - německý idealismus
- **7. Hlavní proudy etiky**
 - Kant (deontologie)
 - Utilitarismus
 - etika ctností

- **8. Hegel a marxismus**
 - dialektika, pán a rab, odcizení
 - vliv na Karla Marxe
 - historický materialismus

- **9. Filosofie uměleckého díla**
 - Platón – nápodoba
 - Walter Benjamin – technická reprodukovatelnost
 - Gadamer – rozumění předporozumění
 - Derrida – dekonstrukce
 - Adorno – kritika populární kultury

- **10. Filosofie a věda**
 - Aristoteles – vztah vědy a filosofie
 - logický pozitivismus
 - Karl Popper – falzifikovatelnost,
 - Husserl – krize věd
 - Foucault – diskurz
 - Kuhn – paradigma

- **11. Skepticismus**
 - Epistemologie
 - Dogmatismus
 - Agnosticismus
 - Sókratés
 - Helénismus
 - Descartes
 - Hume

- **12. Nietzsche a Schopenhauer**
 - Iracionalismus
 - vůle, pravda, bůh, morálka
 - Ladislav Klíma

- **13. Existencialismus ve 20. století**
 - charakteristika myšlenkového směru, dobový kontext
 - Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir
 - Martin Heidegger

- **14. Česká filosofie a disent**

- dobový kontext
- Jan Patočka - 3 pohyby existence
- Václav Havel – Moc bezmocných

- **15. Filosofie dějin**
- Gadamer – dějinně působící vědomí, rehabilitace předsudků
- Foucault – archeologie vědění
- feministická perspektiva
- postkoloniální perspektiva
- Nietzsche – O užitku a škodlivosti historie pro život

- **16. Filosofie jazyka**
- jazykový obrat-analytická filosofie
- Austinova teorie řečových aktů
- Wittgensteinův pojem jazykové hry

- **17. Politická filosofie 20. století**
- Hannah Arendt – banalita zla
- Frankfurtská škola
- Habermas – komunikativní jednání

- **18. Postmoderní filosofie**
- charakteristika postmoderního myšlení
- Foucaultovo pojetí moci a vědění
- Lyotardova charakteristika postmoderny

- **19. Feministická filosofie**
- 3, resp. 4 vlny feminismu
- Simone de Beauvoir – druhé pohlaví
- Judith Butler – gender (Mary Wollstonecraft)

- **20. Postkolonialismus**
- charakteristika myšlenkového směru, dobový kontext
- eurocentrismus
- Edward Said –orientalismus
- Frantz Fanon

V Praze dne 28.8. 2025

Vypracoval: **Mgr. Marie Hodinková** (podpis)

Schválil: **Mgr. Ondřej Lepka (podpis)**

